

115 yaşı tamam olan 2 dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Həzi Aslanov

QISA TARİXÇƏ, FOTOREPORTAJ

Yanvarın 22-də hərbi tariximizin ən böyük qəhrəmanlarından biri olan, 2 dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adı qazanmış azərbaycanlı general-major Həzi Aslanovun 115 yaşı tamam oldu. Bu münasibətlə böyük qəhrəmanın döyüş yolu haqda qısa məlumat və onun Lənkəran şəhərində fəaliyyət göstərən ev muzeiyindən fotoreportajı oxucularımıza təqdim edirik.

2-ci dünya müharibəsi başlanğıcında Həzi Aslanov Ukrayna SSR ərazisində xidmət edirdi. 1939-cu ilin sonunda o, Finlandiya ilə başlayan hərbi münaqişə ilə əlaqədar Kareliyaya göndərilir. Tankçılar onun komandırlığı ile Mannerheim səddini aşmaqdə və diger döyüş əməliyyatlarında iştirak edirlər. Sovet qoşunlarının qələbəsi nəticəsində 12 mart 1940-cı ildə SSRİ və Finlandiya arasında sülh müqaviləsi imzalanır. Aslanov əvvəlki vəzifəsinə - Zoloçev şəhərinə, 10-cu atıcı alayın avtonəqliyyat batalyonunun komandırlığına qaytarılır. 1940-cı ilin noyabrında Aslanova mayor rütbəsi verilir.

1941-ci il iyunun 23-nə keçən gecə alman zirehli qoşunları ilə qeyri-bərabər döyüşdə Həzi özünü bacarıqlı sərkərdə kimi göstərdi. O öz döyüşçüləri ilə Donbas ətrafında düşmənin şiddetli hücumlarını düz 5 ay dəfə edir, onu ağır tələfata uğradır. 1941-ci il avqustun əvvəlində tank batalyonu komandırlarından biri sıradan çıxanda Həzi 10-cu tank diviziyası komandırının əmri ilə onun yerine keçirilir. Bu, əslində, batalyon deyil, 12-15 müxtəlif BT-5, BT-7, T-26 tipli, bir neçə T-34 tankından ibarət kiçik qrup idi. Bu qrup atıcı bölmələrlə birlikdə döyüşür, onların irəliləməsinə şərait yaradırdı.

Avqustun ortalarında 10-cu tank diviziyası 6-ci ordunun tərkibi

bində Kiyevin şimal-şərqinə keçirildi. Burada almanlar Ukrayna paytaxtına şimal-şərqdən daxil olmağa, cənub-qərb və cənub cəbhələrini əsas qüvvələrdən ayrı salmağa cəhd edirdilər. 20-ci tank alayı Həzi Aslanovun rəhbərliyi ilə 10-cu tank diviziyasının tərkibində Şostka, Baxmaç, Piryatin rayonlarında düşmənin tank hissələri ilə qanlı döyüşlər aparırdı. Bu döyüşlərdə Həzi Əhəd oğlu sağ ayağından güllə yarası almış, bir dəfə isə qəlpə ilə başından ağır yaralanmışdı. Batalyonun tankları tamam sıradan çıxandan sonra Həzini cəbhədən ehtiyat alaya çağırıldılar.

1941-ci il sentyabrın əvvəllerində əvvəlki 10-cu atıcı alaya təyin olundu - bu dəfə komandırın texniki hissə üzre müavinə oldu. Bu vəzifə o, Piryatin, Axtırka, Boqdukov, Xarkov rayonlarında döyüşdü. 1941-ci ilin sonu, 1942-ci ilin əvvəllerində Rostov-Don altında, Moskva ətrafında, Tixvin və Leninqrad istiqamətlərində düşmən birləşmələrinə sarsıcı zərbələr vurulmasında iştirak etdi. Xarkov və Stalinqrad ətrafında gedən döyüşlərdə Həzinin başçılığı ilə 55-ci tank briqadasının tankçıları düşmənə ağır zərbələr endirdilər. Aslanovun tankçıları vuruşa-vuruşa 40 km-dən artıq yol gedib Stalinqrad-Salsk dəmir yolu tutub alımları Stalinqrad qruplaşmasının əsas magistrallardan mehrum etdirilər. Tanklar düşmənin xeyli qüvvə-

sini ve texnikasını sıradan çıxardı. Şücaətinə görə ilk döyüş təltifini - "Qırmızı ulduz" ordenini aldı.

Aslanovun döyüşçüleri Kotelnikovo yaxınlığında gedən döyüşlərde böyük şücaət göstərdilər. Düşmənin 30 eks-hücumunu dəf etdirilər, bir batalyon piyada qoşunu, 30 tankı, 50 avtomobili sıradan çıxartdırılar. Bu döyüşdə göstərdiyi şücaət görə podpolkovnik H. Aslanov 1942-ci il 22 dekabrda Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görüldü. Həzi Aslanovun da tərkibində yer aldığı korpus 3-cü Stalinqrad qvardiya korpusu adına layiq görüldü. Korpusun tərkibindəki bütün hissələr də qvardiya titulu ilə mükafatlandırıldı və onlara yeni nömrələr verildi. Həzi Aslanovun 55-ci tank alayı isə 41-ci əlahiddə tank alayı adlandırıldı.

O daim öz hərbi biliyini artırmağa səy göstərirdi. 1943-cü il dekabrın 17-dən 1944-cü il aprelin 6-na kimi o əirehli tank qoşunları Akademiyasının birillik təhsil programını 3 aya mənimsədi. Sonra o yenidən doğma 35-ci qvardiya tank briqadasına qayıtdı. 1944-cü il 13 martda ona tank qoşunları ge-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Gənc nəslin milli mənlik şüurunun inkışaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hissələrinin tərihbiyəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

şəhərində, 15 nəfərə yaxın iri rütbəli zabitin əhatəsində uzaqdan açılan zenit qurğusunun atəsi ilə yaralanmış, 23 saat saq qalmış, onu Moskvaya mülaciyə aparmaq üçün teyvare göndərilsə də, həmin vaxt cəbhənin komandanı olmuş erməni Baqrəyanın əmri ilə teyyarə işə salınmış və Həzi Aslanov vəfat etmişdir.

Həzi Aslanov Böyük Vətən Müharibəsi cəbhələrində göstərdiyi şəxsi igidlik və qoçaqlığına görə 3 Qırmızı Bayraq ordeni, 2-ci dərəcəli Suvorov ordeni, Aleksandr Nevski ordeni, 1-ci dərəcəli Vətən müharibəsi ordeni, 2 Qırmızı Ulduz ordeni kavaleri və medallarla təltif olunmuşdur. 1944-cü ildə general-major H. Aslanov Belarusiya cəbhəsindəki şücaətinə görə ikinci dəfə yüksək ada təqdim edilsə də, SSRİ hərbi rəhbərliyində təmsil olunan erməni generalı İ. Baqrəyan buna maneqçılık törədib. Ölümündən 47 il sonra, 1991-ci ildə H. Aslanova 2-ci dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adı verilir.

Həzi Aslanovun qəbri Bakıda Şəhidlər Xiyabanındadır. Məzarı üzərində qəhrəmanın abidəsi ucaldılmışdır. 1969-cu ildə Həzi Aslanovun doğulduğu Lənkəran şəhərində ev-muzeyi açılmış, 1983-cü il 8 mayda Lənkəran şəhərinin mərkəzində böyük heykəli qoyulmuşdur. Bakıdakı küçələrdən və metrostansiyalardan biri Həzi Aslanovun adını daşıyır. Müxtəlif şəhərlərimizdə, həmçinin Rusiya və Ukraynada onun adını daşıyan küçələr, obyektlər mövcuddur.

Bir müddət əvvəl bir konfransda iştirak etmək üçün Lənkəran şəhərində qonaq olarkən, Həzi Aslanovun ev muzeyinə də baş çəkdi. Böyük Qəhrəmanın ev muzeyi onun həyatı və döyüş yolu haqda çox zəngin və möhtəşəm ekspozitrlarla doludur. Muzeydən çəkilmiş fotosu oxucularımıza təqdim edirik.

Elçin Bayramlı